

סילבוס

הפוליטיקה של הטבע - 53603

תאריך עדכון אחרון 30-10-2022

4 HU Credits:

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: סוציולוגיה ואנתרופולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר לירון שני

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: liron.shani@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס:

מורי הקורס:

ד"ר לירון שני

תאור כללי של הקורס:

סמינר/קורס זה יתמקד בניתוח ביקורתי של היחסים בין סביבה, חקלאות, מדע וחברה. במהלך

הסמינר נכיר מגוון תיאוריות ומקרי בוחן במחקר החברתי על היחסים בין הסביבה והחברה והמשמעויות הפוליטיות שלהן, נפרק מושגים שונים כגון 'השטחים הפתוחים', 'פיתוח בר-קיימא', 'חקלאות אורגנית', "מינים פולשים" ועוד, ונבחן כיצד ניתן להבין דרכם סוגיות אקטואליות של סביבה וחברה בישראל ובעולם. חלק מהשאלות שהקורס יעסוק בהן יהיו: כיצד משתמשים ב'טבע' בסכסוכים לאומיים, דתיים, כלכליים ופוליטיים? למה אנחנו מתכוונים כשאנחנו מדברים על הטבע ועל דבר 'טבעי'? כיצד קבוצות שונות מפרשות את היחסים בין הסביבה לחברה? מהם האינטרסים השונים בתוך מאבקים סביבתיים, כיצד ניתן לנתח מדיניות סביבתית ועוד. רוב הסמינר יתבסס על חומרי קריאה וצפיה אנתרופולוגים אך ישולבו גם חומרים מתחומים משקים כגון גאוגרפיה, לימודי סביבה, היסטוריה, לימודי מדע וטכנולוגיה ועוד.

במהלך הסמינר הסטודנטים והסטודנטיות יכתבו עבודה סמינריונית (או מי שלוקח כקורס עבודות סיום) בה הם יבחרו מקרה/נושא רלוונטי וינתחו באותו באמצעות הכלים שנלמדו בסמינר. חלק ניכר מהסמינר יוקדש לתרגול של כתיבת הצעות מחקר, סקירת ספרות וניתוח תיאורטי. הלמידה והמטלות בקורס מתקיימות לאורך כל הקורס, כולל חלק מכתבת הסמינר עצמה. הסילבוס ותוכנית הלימודים תשתנה בהתאם לנסיבות - סביר להניח שיהיו שינויים בחלק מחומרי הקריאה והשיעורים לאורך הסמסטר. בסמסטר א, יום רביעי ה- 16.11.23, יתקיים סיור של כל הסמינר בין השעות 11-14. נוכחות חובה בסיור. פרטים נוספים בהמשך.

מטרות הקורס:

חשיפת הסטודנטים ליחסי הכוח הקיימים ביחסי סביבה וחברה ולמגוון התפיסות ודרכי המחשבה הקיימים כלפי הטבע והסביבה

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

להבין מושגי יסוד, תאוריות וגישות במחקר החברתי על סביבה וחברה, להכיר תופעות סביבתיות ממגוון זוויות (תרבותיות, פוליטיות, כלכליות וכו'), לקרוא ולנתח מאמרים אקדמאים, לנתח תופעות סביבתיות עכשוויות בכלים ביקורתיים ולכתוב עבודה המשתמשת בכלים אלו לצורך ניתוח תופעה המעניינת אותם.

דרישות נוכחות (%):

90% חובה (חריגות באישור המרצה)

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות סינכרונית, סיורים, הרצאות א-סינכרונית, קריאת מאמרים, קטעי וידאו, קטעי אודיו, דיון בכיתה, מצגות סטודנטים, הרצאות אורחות, כתיבת עבודה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

מה היא הפוליטיקה של הטבע

האם הטבע הוא 'טבעי' -

ניתוח חברתי של טבע, סביבה וסביבתנות

□ טבע-תרבות ומעבר
□ לדעת טבע (ים) ונחלת הכלל
□ הטבע כסמל
□ אקולוגיה פוליטית
□ מאבקים סביבתיים
□ על המפנה החומרי והטבע
□ האנתרופוקן והאנושי והלא אנושי
□ משבר הסביבה ומשבר האקלים
□ הפוליטיקה של מינים פולשים, מקומיים ונדירים

חומר חובה לקריאה:

- דה שליט, אבנר, "איכות הסביבה כסוגיה חברתית-פוליטית"
Cronon, William. 1995. □ *The Trouble with Wilderness or, Getting Back to the Wrong Natur*
Raffles, Hugh, 2000 "The Amazon: A Natural Landscape?"
Franklin, S. (2003). *Re-thinking nature□culture: Anthropology and the new genetics*
- Nadasdy, P. (2005). *Transcending the debate over the ecologically noble Indian: Indigenous peoples and environmentalism.*
- Abufarha, N. 2008. *Land of symbols: Cactus, poppies, orange and olive trees in Palestine*
- ארזי, אלירן. 2022. *החיות הם האויב שלנו*
- Robbins, P. (2012). *Lawn people: How grasses, weeds, and chemicals make us who we are*
Moore, A. (2016). *Anthropocene anthropology*
- גלובליזציה נאוליברלית, תאגידים רבלאומיים והכישלון של רפורמת האקלים הגלובלית.
Helmreich, S. (2005). *How scientists think; about □natives□, for example. A problem of taxonomy among biologists of alien species in Hawaii*

חומר לקריאה נוספת:

- אלגזי, גדי. 2010. *מיער גיר לאום חיראן: הערות על הטבע הקולוניאלי ושומרו. תאוריה וביקורת,* 253□232: 37.
□ אגמון-שניר, חגי. 2000. *שמירת טבע כחמדנות נוסטלגית. בתוך בנשטיין ג'רמי (עורך) מקום למחשבה □ מקראה בחשיבה והגות סביבתית בת זמננו. המשרד להגנת הסביבה, מרכז השל לקיימות והחברה להגנת הטבע, עמ' 255-260.*
□ אריאלי, דניאלה. 1997. *הבניה תרבותית של טבע: המקרה של החברה להגנת הטבע בישראל. מגמות. לח (2). 189 - 206 .*
□ אורטנר, שרי. 2007. "האם היחס בין הנשי לגברי הוא כמו היחס שבין הטבע לתרבות?" בתוך: עורכות: ינאי, ניצה, אלאור, תמר, לובין, אורלי, נוה, חנה ועמיאל-האוזר, תמר. *דרכם לחשיבה פמיניסטית □ מבוא ללימודי מגדר: מקראה. תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה. עמ' 25 □ 44.*
□ גרוסגליק, רפי. 2016. *אזרחות-צרכנות? אוכל אורגני ותרבות גלובלית בישראל. סוציולוגיה ישראלית יז (2), עמ' 93□115.*
□ שני, לירון, 2017. "השטח שבין טבע לתרבות: מבט אנתרופולוגי על 'השטחים הפתוחים' בישראל",

- סוציולוגיה ישראלית יח(2), עמ' 101-124.
- בן דוד, אורית. 1998. חברה וטבע בטיולי נוער של החברה להגנת הטבע. בתוך: עורכים: אורית אבוהב ואחרים. ישראל: אנתרופולוגיה מקומית. תל-אביב: צ'ריקובר, עמ' 451-482.
- עיד, ראמז. היררכיה של חובות: הטבע ככלי לעיצוב יחסם של תושבי הכפרים הדרוזיים בכרמל למדינה". סוציולוגיה ישראלית יח(2): 29-48.
- רבינוביץ, דני. 2009. הנה זה בא: כיצד נשרוד את שינוי האקלים. ת"א: הקיבוץ המאוחד.
- Townsend, Patricia K. 2008. *Environmental Anthropology: From Pigs to Policies*. 2nd ed. Waveland Press.
- Dunlap, R. E. & Catton Jr, W. R. (1979). *Environmental sociology*. *Annual Review of Sociology*, 5(1), 243--273.
- Lien, M. E., & Law, J. 2011. □Emergent Aliens□: On Salmon, Nature, and their Enactment. *Ethnos*, 76(1), 65-87.
- McKee, Emily. 2016. *Dwelling in Conflict: Negev Landscapes and the Boundaries of Belonging*. Stanford University Press.
- Abufarha, N. 2008. *Land of symbols: Cactus, poppies, orange and olive trees in Palestine*. *Identities: Global Studies in Culture and Power*, 15(3), 343-368.
- Mintz, Sidney. 1985. *Sweetness and power*. New York: Viking.
- Tal, Alon. 2007. "To make a desert bloom: The Israeli agricultural adventure and the quest for sustainability." *Agricultural History*: 228-257.
- Gutkowski, N. 2018. *Governing through Timescape: Israeli Sustainable Agriculture Policy and the Palestinian-Arab Citizens*. *International Journal of Middle East Studies.*, 50(3), 471-492.
- Dove, M. R. 2011). *The Banana Tree at the Gate: A History of Marginal Peoples and Global Markets in Borneo*. New Haven, Yale University Press. P. 73-101
- Fortun, Kim. 2009. *Advocacy after Bhopal: Environmentalism, disaster, new global orders*. University of Chicago Press, 2009.
- Mitchell, Timothy. 2002. □Can the Mosquito Speak?□ In *Rule of Experts: Egypt, Techno-politics, Modernity*. Pp. 19-53. Berkeley: University of California Press

מרכיבי הציון הסופי :

מידע נוסף / הערות:

השתתפות (20%)

משימות על חומרי הקריאה (דפי חושב 5 מתוך 12)(15%)

הצגת מאמר בכיתה (5%)

הגשת סמינר או עבודת סיום קורס (60% שמתחלקים:

הגשה ראשונית □ 5%

הגשת הצעת מחקר 10%

סקירת ספרות 10%

הצגת העבודה בכיתה 10%

עבודה סופית (25%)